

Wstęp

Temat kolejnej publikacji z cyklu „Kultura Europy Środkowej” – zatytułowanej *Systemy reprezentacji i parlamentarizm w Europie Środkowej w rozwoju historycznym* – wzbudził wyraźnie zainteresowanie wśród badaczy i to nie tylko historyków. Świadczy o tym liczba zgłoszonych do publikacji artykułów. Udział badaczy czeskich i słowackich stanowi potwierdzenie chęci spojrzenia na historyczny region Europy Środkowej także oczyma badaczy z niemal całego rdzenia tego właśnie regionu. Do Europy Środkowej zaliczamy bowiem, poza Polską, także Czechy i Słowację oraz Węgry. To te kraje tworzą trzon regionu historycznego o wspólnych cechach rozwojowych, tkwiących jeszcze w średniowieczu. W samym zaś środku tego regionu znajduje się Śląsk.

Tym razem zajęliśmy się zagadnieniami związanymi z rządzeniem. Parlamentaryzm jest dziś powszechnie uznawanym systemem sprawowania władzy. Reprezentacja zaś stanowi wyraz demokracji. Geneza tych instytucji i systemów tkwi w średniowieczu. W epoce tej następowała przecież kreacja współczesnego świata. Wtedy bowiem system ten się zrodził. Pojawił się wówczas parlament, znany w Europie pod różnymi nazwami: sejmu, dumy, kortezów. Warto zatem sięgnąć do czasów powstania tych instytucji, aby lepiej zrozumieć ich ewolucję i działalność poprzez stulecia. Publikacja ta jest zatem spojrzeniem na te problemy zarówno w Polsce, jak i u naszych sąsiadów, nie pomijając specyfiki Śląska. W polu naszego zainteresowania znajdują się wybrane problemy samorządu w miastach oraz zagadnienia wyboru władz w klasztorach.

Zgłoszone teksty podzielone zostały przez Radę Naukową serii na cztery grupy tematyczne. Do pierwszej grupy – zatytułowanej *U kolebki parlamentarizmu – czas średniowiecza i czasy nowożytne* – zaliczyliśmy referaty, które przedstawiają początki parlamentu oraz zajmują się systemem reprezentacji. Kolejna grupa – zatytułowana *W tyglu komparatystyki i polemik* – obejmuje artykuły przedstawiające polemiki historyczne oraz porównania odnoszące się do systemów reprezentacji w Europie Środkowej. W osobnym dziale zgrupowane zostały teksty traktujące o systemach reprezentacji w XIX i XX wieku. Wreszcie odrębną grupę stanowią artykuły obejmujące problematykę różnych kodyfikacji i zbiorów praw związanych ze sprawowaniem władzy.

Mamy nadzieję, że publikowane artykuły ukażą przynajmniej ogólny obraz problemów związanych z podstawami systemów sprawowania władzy.

Antoni Barciak

Einleitung

Die Thematik der nächsten Veröffentlichung aus der Reihe „Kultur Mitteleuropas“ unter dem Titel „Vertretungssysteme und Parlamentarismus im Mitteleuropa in historischer Entwicklung“ hat ein reges Interesse der Forscher geweckt, und zwar nicht nur seitens der Historiker. Dies wird durch die Anzahl der zur Veröffentlichung eingereichten Beiträge bewiesen und die Teilnahme der tschechischen und slowakischen Forschern stellt eine Bestätigung der Absicht dar, auf die gesamte historische Region Mitteleuropa auch mit den Augen von Forschern aus dem fast kompletten Kern dieser Region zu blicken. Zum Mitteleuropa werden neben Polen auch die Tschechische Republik, Slowakei und Ungarn gezählt. Eben diese Länder bilden den Kern der historischen Region mit gemeinsamen entwicklungsbezogenen Merkmalen, die ihren Ursprung noch im Mittelalter haben. Mitten in dieser Region liegt Schlesien. Es freut uns auch, dass sich in dieser Veröffentlichung Beiträge der Forscher aus allen erwähnten Ländern finden.

Diesmal haben wir uns mit Fragen der Lenkung befasst. Der Parlamentarismus stellt heute ein allgemein anerkanntes System der Machtausübung dar. Die Vertretung stellt einen Ausdruck der Demokratie dar. Die Entstehung dieser Institutionen und Systeme geht auf das Mittelalter zurück, die Kurationszeit der modernen Welt. Damals nämlich ist dieses System entstanden, das Parlament unter diversen Begriffen in Europa bekannt: Sejm, Duma, Cortes. Es macht also Sinn in die Zeiten der Entstehung von diesen Institutionen zu greifen, wenigstens um deren Evolution und Tätigkeit über die Jahrzehnte besser verstehen zu können. Daher stellt die Veröffentlichung einen Blick auf diese Problematik sowohl in Polen als auch bei unseren Nachbarn dar, ohne dabei Schlesien auszuschließen. Im unserem Interessengebiet finden sich ausgewählte Probleme der Selbstverwaltung in Städten und die Belange der Obrigkeit in Klöstern.

Die eingereichten Beiträge wurden vom Wissenschaftsrat der Serie in 4 thematischen Gruppen eingeteilt. Zur ersten Gruppe, unter dem Titel „An der Wiege des Parlamentarismus – Mittelalter und neuere Geschichte“ haben wir diese gemeldeten Referate gezählt, die die Ursprünge des Parlaments vorstellen sich mit dem Vertretungssystem befassen. Eine weitere Gruppe, betitelt „Im Schmelztiegel der Komparatistik und der Polemiken“ beinhaltet Beiträge, die historische Polemiken und vergleichende Darstellungen der Vertretungssysteme im Mitteleuropa aufführen. Zu einem separaten Kapitel haben wir Referate zusammengefasst, in denen Vertretungssysteme aus dem 19. und 20. Jahrhundert behandelt werden. Zum Schluss besteht eine separate Gruppe von Texten, die die

Problematik der mit der Machtausübung zusammenhängenden, unterschiedlichen Kodifizierungen und Bündel der Rechte umfassen Wir sind der Hoffnung, daß uns die veröffentlichten Beiträge zumindest ein generelles Bild der Problematik der Grundlagen der Machtausübungssysteme verschaffen.

Antoni Barciak